

BUITEN

19^e JAARGANG N°. 32.

ZATERDAG 8 AUGUSTUS 1925.

Foto C. Steenbergh.

DE HEERENGRACHT TE LEIDEN.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

DE HEERENGRACHT TE LEIDEN, ILLUSTRATIE . . .	BLZ. 373
MARIANNE HOOGLAND, DOOR MARIE VAN ZEG- GELEN (6)	„ 374
NAAR ALGIERS, DOOR MIEK JANSSEN, GEÏLL. BLZ. 376—379	
BLOEMEN VAN DEN VOORZOMER II, DOOR AFER, GE- ILLUSTREERD	BLZ. 380—381
NOG IETS OVER HEKSENGELOOF, DOOR L.	BLZ. 381
DE OMSTREKEN VAN PARIJS (SLOT), DOOR RO VAN OVEN, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 382—383
HOE ELEONORE VAN FRANKRIJK WERD ONTHAALD, DOOR O.	BLZ. 383
OP LEVEN EN DOOD, NAAR HET ENGELSCHE DOOR CHLS. G. D. ROBERTS (14)	„ 383
VISCHVANGST OP DE ZUIDERZEE, ILLUSTRATIE	„ 384

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

MARIANNE HOOGLAND

door

6) MARIE VAN ZEGGELEN.

„EEN een der Schriftgeleerden, hoorende dat zij te zamen in woorden waren, en wetende dat hij hun wél geantwoord had, kwam tot hem en vraagde hem: Welk is het eerste gebod van alle?”

En Jezus antwoordde hem: „Het eerste van alle de geboden is: Hoor Israël, de Heere onze God is een eeuwig Heer;

En gij zult den Heere uwen God liefhebben met geheel uw hart en met geheel uw ziel en met geheel uw verstand en met geheel uwe kracht. Dit is het eerste gebod.

En het tweede hieraan gelijk is dit: Gij zult uwen naaste liefhebben als uzelf. Daar is geen ander gebod groter dan deze.”

Vader's stem klonk vol en toch niet zeer luid. Marianne's oogen gingen van Vader naar Moeder, toen naar Tom en Floris, en in haar hart schokte het opeens op. „Waar is David? Waarom is hij te laat? Zou Vader boos zijn, dat hij niet op tijd aan het ontbijt was?” Zij verlangde er naar, dat het bijbel-lezen gedaan zou zijn, dan zou zij vragen David te mogen roepen. Zeker had hij zich verslapen.

Nu sloeg Vader den bijbel dicht. Geesje en Daatje stonden op en verlieten de kamer.

„Mag ik David roepen?” vroeg ze aan Moeder.

„Neen, neen, laat David maar, blijf jij maar zitten.”

Laat David maar! Wat betekende dat nu? Ze voelde Tom's grijze oogen op zich gericht, er was een spottend lachje in; een klein zacht kogeltje sprong tegen haar hand die naast het bord lag. Een broodkogeltje, stilletjes door hem onder tafel gerold, ze wist het wel, en nu naar haar over het tafellaken onder kopjes en schoteltjes door gelanceerd. En dat was niet maar zoo'n aardigheidje! Als Tom zoo deed, betekende dat: „Kijk, zoo klein ben je! zoo klein en zoo rond

als dit broodkogeltje.” Als er „peentjes” gegeten werden, keek Marianne eenvoudig niet Tom's kant uit, want ze wist dat dan het allerkleinste peentje door hem uitgezocht was, en op den rand van zijn bord naar haar wees. „Kijk, zoo klein en nietig ben je.” O wee, als de nieuwe aardappeltjes kwamen, dan prikte hij het allerkleinste op zijn vork en keek er betekenend naar! Toen ze werkelijk nog klein was, werd ze er boos om; tegenwoordig plaagde ze terug, maar op dit oogenblik zeide ze alleen: „Flauwe jongen!”

„Heb de eer!” Tom's hooge krulkuif bewoog zich heen en weer door een beleefde buiging, en Marianne, haar duim en wijsvinger samenbrengend, tikte driftig tegen het verborgen broodkogeltje. Pijlsnel vloog het projectiel over de ontbijt-tafel in Vader's kop thee.

„Marianne!” kwam Moeder verschrikt. Zoiets op Zondag-morgen!

Vader zag over zijn bril heen naar het kind. Was het een demonstratie naar aanleiding van Davids tijdelijke verbanning?

„Kom eens hier, meisje!” en toen Marianne bij zijn stoel stond, nam hij haar hand in de zijne.

„Wat zijn dat voor manieren?”

„Het is mijn schuld, Papa,” zeide Tom, „ik heb 't kogeltje naar haar toe gegooit. Het was een ongeluk dat 't bij U terecht kwam!”

„Broer neemt 't voor je op, ga dan maar weer zitten, meisje.”

Maar Marianne bleef bij Vader's stoel staan. „Mag ik David gaan roepen?”

„Moes heeft je immers al gezegd dat het niet hoeft? David ontbijt alleen.”

„En hoe kan hij dan mee naar de kerk?!” Marianne vond den kerkgang iets bijzonders. Zij werd door niemand gedwongen mede te gaan Zondags, maar zij ging toch graag mede, misschien juist daarom, omdat niemand zeide „Je moet!” Zij hield van de kerk, van de hoge ramen, van het orgelspel, van de preek, ja ook van de preek hield ze! Het gaan aan Moeder's arm vond ze prettig, het binnenkomen onder de gewijde orgeltonen, het zitten gaan en dan het wachten op Vader's stem, alles was heerlijk. Ze kende de gezangen en zong ze mede met een hoog klaar stemmetje, haar hart klopte altijd een beetje sneller als Vader op den preekstoel kwam, als hij zijn handen op den fluweelen rand lei en ze dan vouwde voor 't gebed.

Op Zondag voelde Marianne zich een ander kind. Ze was dan voor zich zelf, niemand wist dit dan David, een groot mensch. Ieder mag dan tot God spreken, en God luistert, God hoort het. In de week op gewone dagen luisterde God natuurlijk ook. Hij is er altijd en overal om te luisteren, maar dan is het zoo moeilijk zich een groot mensch te voelen. Dan ben je een kind dat naar school moet, je lessen moet leeren, niet praten mag; er worden je allerlei dingen bevolen. Op Zondag was alles anders, donker, zilvergrijs was de goede Zondag; gelijkend op de groote tinnen kan, die een „sierlijke vorm” heeft, zooals de schilder van den Berg eens zeide. Die kan was haar Zondag, het lichtvlakje er in, waarin je het raam in 't klein zag, de kerk met het orgel.

Wat? ging David niet naar de kerk?

„Wat zegt u, Vader?”

„David gaat van morgen niet naar de kerk.”

Zij maakte haar hand los. Zie je wel! er was iets met David!

„Gaat David heusch niet naar de kerk?”

„Neen, Mariannetje,” zeide moeder nu, ga toch zitten, meisje, en ontbijt eerst.”

Van Vader naar Moeder gingen Marianne's booze bruine oogen. Er gloeide een kleur op haar wangen.

„Waarom niet? waarom gaat ie niet?”

„Dat gaat klein meisje niets aan, ga zitten!”

Als moeder zoo sprak, kneep er iets samen in Marianne's hart. Ze ging zitten, ze at de laatste bottramreepjes op, prop-te ze naar binnen, haar oogen neergeslagen op 'r gloeiende wangen. Ze wilde niet opzien, niet naar Tom en ook niet naar Floris kijken, naar Floris vooral niet! — En ze wilde nu ook niet mee naar de kerk. . . . ze wilde niet.

De woorden gingen duidelijk door haar hoofd heen. „Ik wil niet mee, als David niet gaat. Ik wil niet mee!” Tegelijk drong de pijn van het niet gaan door haar borst. Ze zou het orgel niet hooren, dat mooie, zachte, dat zoo prettig en zoo bedroefd samen was, precies zooals het duivengekoer in Oom Piet's duiventil op het plaatsje, maar eigenlijk nog mooier en nog bedroefder. O wat een nare Zondag! waarom, waarom?

Ze voelde de tranen in haar oogen; haar bord was nu gelukkig leeg, maar ze bleef er op neer kijken, koppig en gloeiend. Nu schemerde opeens iets wits, iets grappigs, onder haar betraande oogen. 't Stond op haar bord. Een poppetje met wijd uitgestrekte armen, geheven kopje, keurige beentjes. Een nieuw kunststuk van Tom, van brood gemaakt, maar nu een grapje om haar te troosten — in plaats van een lach, kwamen er weer tranen en 'r gezicht begon nog erger te gloeien. Het was altijd zoo met Tom, hij plaagde haar en troostte tegelijk. Och, maar wat kon het haar schelen! Ze kon alleen maar denken aan dat eene: nu wil ik ook niet naar de kerk. Zij zou David troosten, want stellig had hij troost noodig. Grootmama was boos op hem en Vader ook, anders had Vader het niet op dien toon gezegd, zoeven.

Nu was dan het ontbijt afgelopen. Het dankgebed was uitgesproken. Vader en de anderen waren opgestaan en ieder behalve moeder ging de kamer uit. Marianne ging voor het buffet staan, waar moeder de broodmand in wilde weg bergen.

„Moes, ik ga dan ook maar niet.”

Moeder Antje zag naar haar kind. Ze kende die koppige uitdrukking maar al te wel en waarom het was dat Marianne niet mede wilde, begreep ze ook, en dat het een opoffering was, dat wist ze heel zeker.

„Goed, Marianne, je moet het zelf weten. Je weet wel dat vader je nooit dwingt om naar de kerk te gaan, en ik wil liever niet met een kind daarheen dat. . . nu, wat ben je eigenlijk, boos of niet in je hum, wat is er?”

Nu be kroop Marianne de lust om toch maar mee te gaan. Het was toch wel heel naar om thuis te blijven. . . . . maar ze zweeg en zag, in een hoekje van de vensterbank gezeten, hoe moeder de schaaltes in het buffet zette, de kruimpjes van tafel veegde, aan het schelkoord in den hoek trok om Daatje te roepen. Maar vóór Daatje kwam, ging de deur open en Grootmama Hoogland kwam binnen. Grootmama was in het zwart zij, heelemaal van top tot teen. De strookjes van haar slevende wijd uitstaande rok waren van zij, haar lange mantille was van zij, met bloemslingers van kleine gitten kraaltjes, de linten die haar kleinen hoed vasthielden, waren van zij. Alles was zwart en glanzend, haar handschoenen, haar kerkboek, zelfs haar oogen, alleen haar gezicht en haren waren blank en wit. Grootmama kwam moeder Antje halen om naar de kerk te gaan. „Ik ben in een oogenblik klaar, mama,” zeide moeder Antje. „Marianne zal u zoo lang gezelschap houden.”

Gezelschap houden! Moeder kon soms net als Tom zijn. Zei Moeder het uit de grap, of meende Moeder het? Marianne had niet veel zin iemand gezelschap te houden. O, als ze maar alleen was en niet die donkere oogen van Grootmama op zich gericht zag. Nu begon Grootmama te vragen.

„Blijf je thuis, Jannetje?”

„Zoo waarom?”

„Weet je 't niet? wat is dat nou, weet je 't niet? 'n grappig meiske ben je!”

En nu Daatje binnen was, begon Grootmama weer over hetzelfde.

„Marianne blijft thuis, Daatje, en ze weet niet waarom.”

„Ze zal 't wel weten, mevrouw!”

„Nee, ze zegt van niet.”

Marianne merkte op, dat Daatje de tafel niet geheel af nam. Er bleef brood en thee staan. O! natuurlijk het ontbijt voor David. Straks kwam hij hier ontbijten, wat zou hij wel zeggen als zij hier zat?

Moeder Antje kwam nu terug. Ze droeg een kleinen ronden hoed, met linten onder haar kin vastgestrikt, evenals Grootmama. Maar haar linten hadden een mooie korenblauwe kleur — haar handschoenen, die het kerkboek vasthielden, waren van licht grijs glacé. Marianne hield zoo van den geur dezer handschoenen. Ze snoof dien altijd op als ze aan moeders arm naar de kerk ging, want moeder droeg ze alleen Zondags. Nu zou dit niet gebeuren. Ze bleef thuis.

„Dag Mariannetje.”

„Dag Grooma, dag moes.”

Nu met Daatje alleen. „Wat ga je nou uitvoeren?”

„Niks.”

„Niks? da's niet veel.”

„Niks, en niks, 't gaat je niet an.” Ze keerde haar rug naar Daatje, legde 'r gloeiende wang tegen de koele ruit.

„Zoo'n spinnekop,” zei Daatje, „'k zal nog es tegen je praten, help mijn onthouwe!”

Goed. Daatje was weg. 't Was stil in de kamer. Marianne keek naar buiten. Alles in schaduw, het plaatsje en de pomp

en 't groene deurtje naar de drukkerij, tot ver in 't laantje alles nog schaduw, maar in den tuin achter het hek daár was een zonplek en de lucht was schitterend blauw. Nu begon er een klok te luiden, vol en breed bimbamde het plotseling door de lucht. Dat was de nieuwe kerk waarvan de kleine toren te zien was over den tuinmuur heen. Een andere klok luidde dadelijk mede. Welke was dat? Die van de groote kerk op de markt. Vader's kerk zou nu ook beginnen. Zij was niet ver van huis, maar toch klonk haar luiden nooit geheel door als de wind niet mee hielp. Het gouden haantje van de nieuwe kerk kon ze nu duidelijk zien glimmen in den zonneschijn. Het stond met zijn kop naar links, dus de wind was oost. Met oostenwind, ja daar had je 't al, nu luidde Vader's kerk ook. Hoe klonk dat! Een donkere bim — bam van de nieuwe kerk, een andere middelsoort van de groote kerk en een hooge lichte van Vader's kerk. Het leek of de muziek uit de lucht kwam — als je stil thuis zat, was dit toch ook wel mooi!

„Wel?” ze voelde een tikje op 'r schouder. David stond achter haar. Ze had niets gehoord door het klokkenspel, geen deur hooren open gaan, geen voetstappen. „O! Davi!”

„Ben jij alleen thuis?”

Ja, knikte ze.

„Hoe komt dat, dat je niet naar de kerk bent?”

Ze sprong van de vensterbank. „Och zoo maar, ik ga niet altijd mee met moeder. Zal ik je thee inschenken?”

„Ja, doe jij dat maar eens.”

David ging voor de ontbijt tafel zitten en Marianne bracht hem zijn kop met heel weinig melk, ze wist het wel. Terwijl hij zijn boterhammen smeerde, van zijn thee dronk, vroeg ze, de armen gevouwen op tafel:

„En waarom ga jij niet naar de kerk?”

„Omdat ik niet mag.”

„Mag je niet!”

„Nee, ik mag niet.”

„Van wien niet?”

„Van vader niet.”

„Is vader boos op je?”

„'n Klein beetje.”

„'n Klein beetje maar? en Grootma ook maar 'n klein beetje?”

„Nee, Grootma een heeleboel.”

„Heb je kwaad gedaan, zeg Davi, heb je?”

David knikte. Hij had zijn mond vol.

„Kan je niet zeggen dat je 't nooit meer doen zal?”

„Nee, dat is 't juist, dat kan ik niet.”

„O! is 't dat juist? als je 't niet beloven kan, dan kan je 't niet, hè Davi?”

„Je bent toch 'n wijsheid! nee als je 't niet beloven kan, kan je 't niet. Heb jij ook wel eens zoo'n geval gehad?”

„Dikwijls!” zei Marianne, „en ik beloof niks als ik niet zeker weet dat ik 't doen kan. Dan moeten de menschen maar wachten, dat is beter dan iets te beloven en het toch niet te doen, maar Davi. . . . .”

„Nou,” vroeg David.

„Kan je nou niet beloven dat je je best zal doen ze niet weer boos te maken?”

„Dat kan ik ook niet zeggen, Ja, want ik wil eigenlijk mijn best niet doen.”

„Ja maar, dat is leelijk, dat is niet goed, Davi. . . . .” Ze zag naar het venster, en met een kleur zei ze: „Weet je wat vader van morgen gelezen heeft?”

„Nou, wat?”

Ze hipte van den stoel en ging naar het lage lessenaartje waarop de groote bijbel lag; het leesteeken was nog bij de bladzijde, die vader van morgen had opgeslagen.

Marianne's vlechten vielen over het geopende boek, toen ze zich er over boog, haar vinger gleed langs de groote letters. Ze las hier dit:

En het tweede (het tweede gebod weet je) is dit: „Gij zult uwen naaste liefhebben als u zelven. Daar is geen ander gebod grooter dan deze.”

David's donkere oogen zagen ernstig den tuin in. Het was een poos stil in de kamer. Marianne nam zijn kopje en begon als een huisvrouw weer gewichtig thee in te schenken; als ze het kopje bij David's bord zette, zag ze dat hij nog altijd naar buiten keek.

„Eet je nog, David?”

(Wordt vervolgd).

ALGIERS. DE WEG NAAR MUSTAPHA.

NAAR ALGIERS.

ER is geen betere manier om de afgelopen donkere wintermaanden te vergeten, dan een tocht met een onzer groote witte booten door de blauwe, glinsterende Middellandsche zee naar het land der stralende zon, Algiers. Wat een ongekend genot geen wild ratelende auto's of barbaars toeterende motorfietsen te hooren, en maar heel stil te zitten, dicht aan de verschansing, terwijl je moede oogen al maar rusten op de koele, schuimende golven. De zachte deining der zee maakt het zoo wonderlijk rustig van binnen, en de wereld wordt groot en machtig, zonder de verbrokkeling van al het stadsgedoe. Het enige beweeg is soms de val van een meeuw op het water — als een wit glanzend blad van de een of andere groote wonderbloem. Hun kreet klinkt, vooral des avonds, vreemd verlaten. Een stemming van zalige rust komt over je, en niets is er meer dat je hindert of aan het landstof herinnert. ☼ En de emotie als er „land” in 't zicht komt! Het is als 't naderen van een betooverde wereld..... Een visioen van witte, vage bergen, teer-groene, parel-grijze doorzichtige velden, een tooverlandschap uit regenbogen en maneschijn lijkt het uit de verte. Al is meestal de aankomst eenigszins teleurstellend en het land niet zóó overschoon als de toovenaar „verte” het maakte, toch is het aandoen der havens een alleraardigst moment, vooral ook door de verschillende impressies die men krijgt. ☼ 's Avonds, geleund uit de patrijspoort, met dicht onder mij de zee, die haar geheimzinnige zigeunerwijzen zong, werd het verlangen sterker dan ooit om het alledaagsche leven daar ver achter de zee voor goed vaarwel te zeggen, en te zweven tusschen hemel en aarde, een meeuw met de meeuwen, een wolk met de wolken. Maar wellicht gaf juist het weten, dat deze zwerftocht over zee weer zoo gauw voorbij zou wezen, een bijzondere beking aan de reis. Baudelaire zegt het immers zoo juist: „Le rare, c'est le beau”; altijd zwerven daar op de toppen der golven en in de diepe afgronden der zee, zou ook dit genot tot een grauwe gewoonte doen

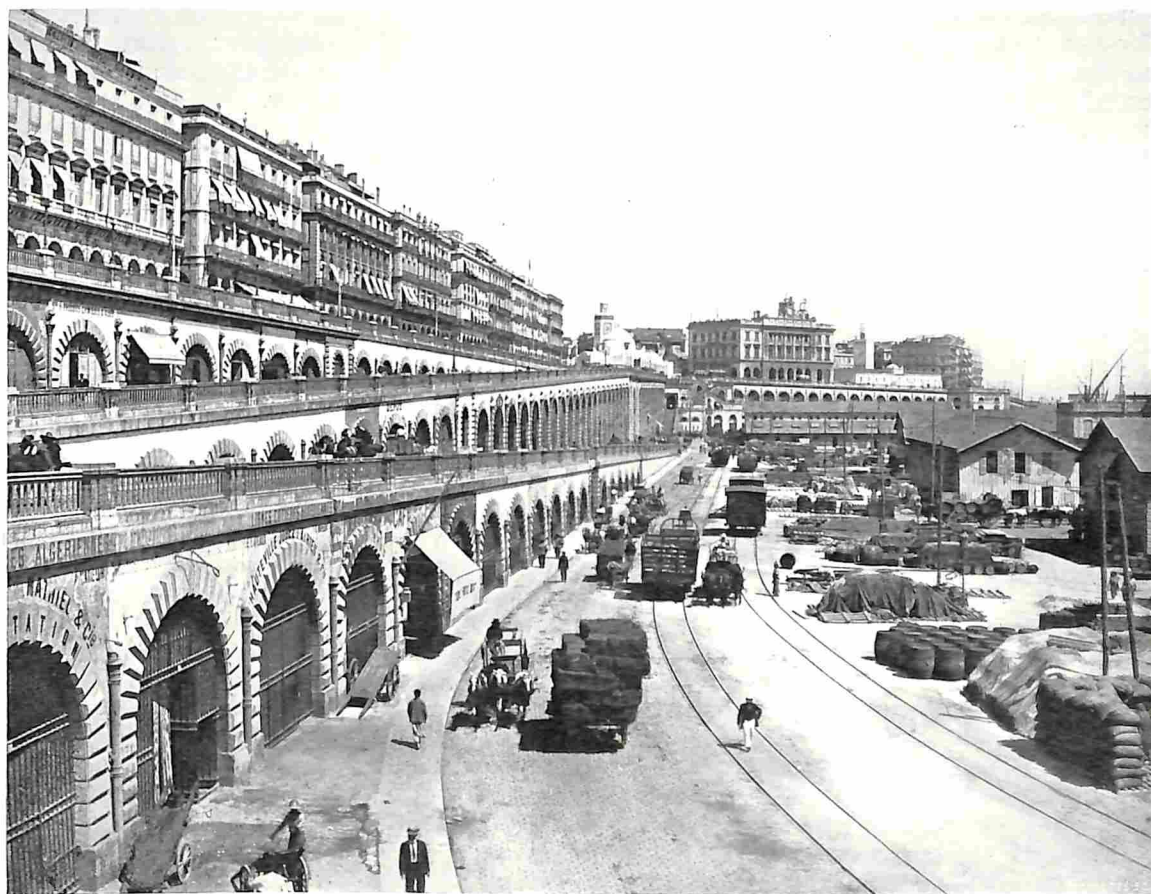
worden.... En daarom moeten wij leven bij het oogenblik, we moeten onze groote momenten zoo volkomen mogelijk maken, en zoo hoog mogelijk opvoeren. Het geluk is in ieder ding, voor elkeen zichtbaar, als we er onze oogen maar niet voor sluiten. Ik heb ze nog nooit zoo groot-open gehouden als op dien tocht naar Algiers, en ik zag hoe er een glimlach is in ieder ding, in de zee zelf, bovenal in de lucht, in de vlucht eener meeuw over een schuimende golf, in het gebaar van een kindje, dat de armpjes spontaan naar je uitstrekt.... Je staat daar dichter bij de natuur, met het diepe zwijgen om je heen, vooral des nachts, wanneer het ruischen der zee de stem van de stilte is..... Dan gaan die andere, verlichte schepen in de verte aan het onze voorbij, en bijna ontroerend is dat voorbij komen aan elkander, zij zwerfend evenals wij naar een ver doel, in diepe stilte, met alleen de spookachtige lichten als iets werkelijk levends, en de masten, die onverbiddelijk naar den hemel wijzen.... ☼ Door de straat van Gibraltar stoomend, hebben wij helaas geen sirenenzang gehoord, noch heeft een der passagiers zich moeten laten vastbinden, om hem te beletten over boord te springen naar de lokkende stemmen der zeevrouwen. — De grootsche rotsen, die zonder kijker gezien een middeleeuwsch kasteel hebben moeten weven. Voor roofridders moet het een fantastische verblijfplaats geweest zijn. Misschien lijken zij zoo onherbergzaam van de veilige blankte van het schip af, maar somber en vol doolgangen moeten zij ongetwijfeld wezen. Overweldigend stijgen deze gigantische rotsen in den rosgouden gloed van den komenden nacht..... De avondnevelen spannen zich om hen heen als fel-kleurige mantels om de schouders van reuzen. ☼ Wij naderden langzaam aan Algiers. Den volgenden morgen, zeer vroeg, tegen 5 uur on-dien avond sprak ik ze nog eens, al de jonge mannen en vrouwen aan boord, die vol idealen naar Indië togen, en met

schitterende oogen over hun toekomst spraken. Hoe heb ik toen soms even huiverend de pijn door mij heen gevoeld van het wéten, dat zoo groote decepties hun daar ginds dikwijls wachten, dat zoovelen over eenige jaren terug zouden keeren, vermoeid, teleurgesteld, sommigen misschien gebroken. Dit afscheid stemde mij droevig, want met hen allen ging iets heel liefs van me weg. . . . Het naderen van de Algiersche haven was onvergetelijk. Wij stonden op de boeg, in de zogenoemde „bak,” waar de wind driest onze haren uiteen wapperde. In de verte waren de witte huizen tegen de hoogten aan reeds onduidelijk zichtbaar, half verborgen door de glinsterende morgennevels. De zee, van een hallucineerend diep blauw, had reeds de dreigende kleur aangenomen, welke alle dingen krijgen die veel aan den verzengenden zonnegloed zijn blootgesteld, zooals het brandende bruin der woestijn en het vlammeende groen der palmen. Hier en daar een glinsterend witte moskee met haar koepels en booggangen, en een gloed van schilderachtig gekleurde gewaden, die van het Oosten en enkel van het Oosten kunnen zijn, zooals het topaasgeel en robijn-rood. Nu zou het werkelijkheid worden, Duzend en één Nacht, nu zouden zij aan mij voorbijgaan die exotische verhalen, waarin de gouden gloed der zon is en het openen van machtige, bronzen poorten, waarin de ijle stemmen zijn van achter tralies wegstarende haremvrouwen en het leven verdroomende sultanes met maanbleeke gelaten ! Of de op kameelen uit de woestijn naderende Kalifs, en geheimzinnige karavaanreizigers met trotsche gebaren, die tooverdranken en tooverformuliers met zich mee voeren. . . . Het Algiers dat wij leerden kennen was deels héél reél, smakeeloos en leelijk; maar de Arabische wijk, de „Kashba”, is nog het Duzend en één Nacht in al zijn wonderlijke, fantastische pracht. Het 's Morgens na aankomst, reden wij met de „Sight-seeing-car” door de omstreken van Algiers. De weg kronkelt zich om de groen begroeide bergen heen, waar hier en daar witte huizen met hun typisch platte daken staan, te midden van gloeiend gekleurde tuinen. Heel in de diepte ligt de haven met haar aldoor wisselende kleurenpracht, een enkel goudkleurig zeil blakert in de zon, en er is een warreling van kleuren op de kaden. De stad Algiers met haar schilderachtige, hoog de bergen opliggende huizenrijen, geeft een eigenaardig Oosterschen indruk, vooral door de slanke moskeën en minnarets, de pluimende Eucalyptusboomen en de wijd uitstaande waaiers der palmen. Het is als een immense fresco, waarvan de achtergrond de zee vormt. Soms ontmoetten we een Arabier, getulband, een groote strooien hoed als beschuttend dak bovenop den tulband, de duistere kop diep op de borst gezonken, langzaam en statig naderend op een ezel. Ieder Europeaan maakt een belachelijken indruk op een ezel, zooiets als een extra-domme Sancho Pancho. Een Arabier op een ezel daarentegen is statig en indrukwekkend, en herinnert aan een Bijbelsche figuur. Want overal in Algiers kan men ze tegenkomen, de figuren uit den Bijbel, de koninklijke bedelaars, de tot verlatenheid gedoemde leprozen met de haveloos omhulde wonden, de vrouwen met de verlangend uitzierende oogen, als zagen zij uit naar den Messias. . . . ! Onze reis met het rammelende vergezichtvoertuig, voerde ons naar de „Jardin de Désert.” Daar bloeien de palmen en Eucalyptusboomen, Mimosatrees in goudgelen overvloed pluizen tegen het donkere geurige groen van de struiken, en hooge, rose-gebloemde planten bloeien in glanzende veelheid overal tusschen de boomen. Zoo nu en dan trillert een schuwe vogel droomerig door de verschroeiende hitte. . . .

ALGIERS. LAAN IN DEN JARDIN DE DÉSSERT.

Er is een vermoeden van de woestijn hier, overal een weten, dat daar ver achter de bergen de eindeloze, dreigende heete zandvelden zijn, waar niets dan de hitte en de verschroeiende lucht overheen koepelen. . . . Waar om dezen tijd van het jaar de adders en andere giftige dieren uit hun schuilhoeken te voorschijn kruipen, en de woestijn in bezit nemen. Het is dan het rijk van de hel en de demonen, onbegaanbaar voor ons Europeanen, en gevaarlijk voor ieder levend wezen dat niet in de macht der duisternis leeft. . . . Teruggekeerd op de boot,

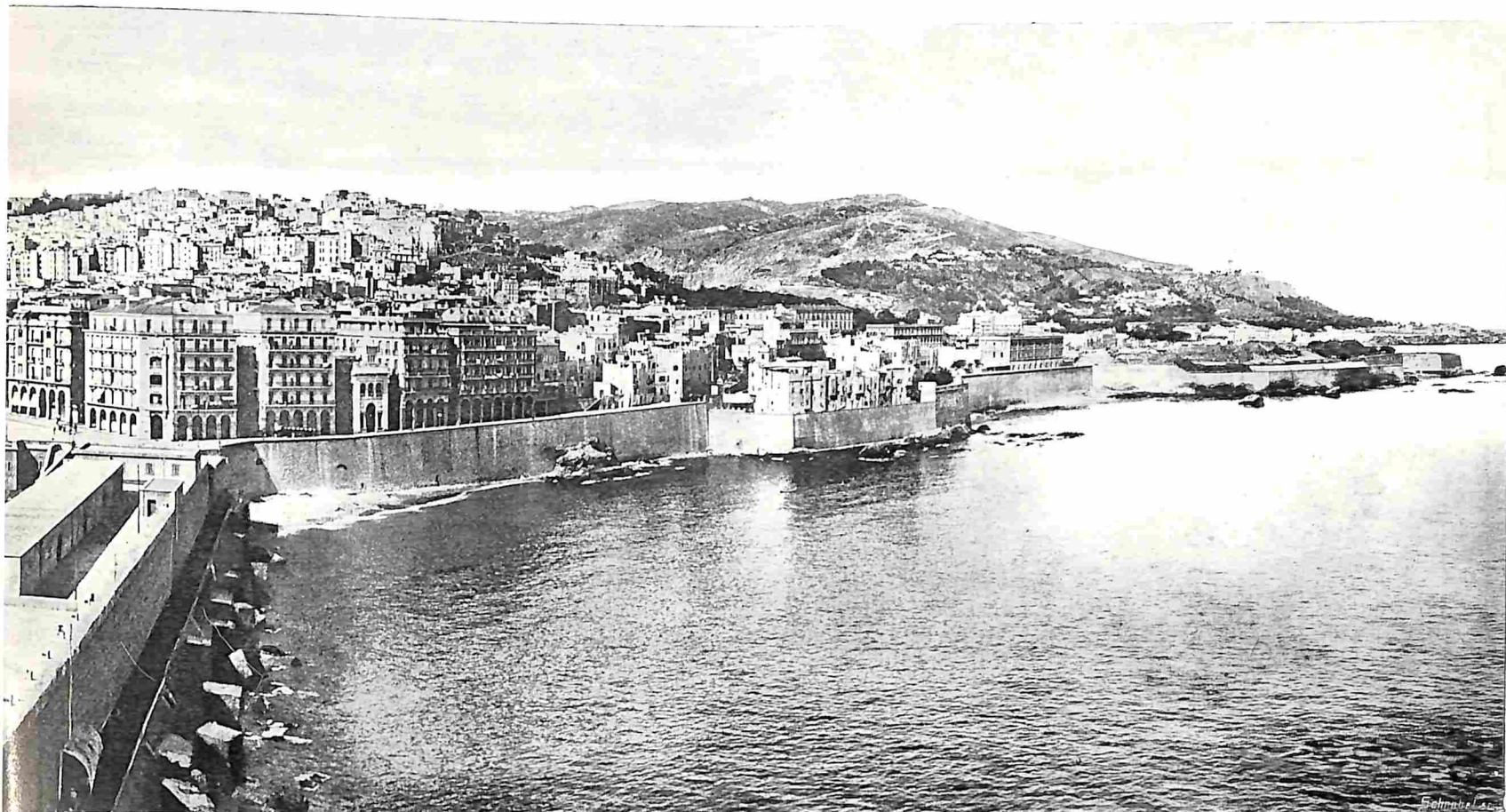
ALGIERS. DE KADE LANGS DE HAVEN.

PANORAM

namen we afscheid van het witte zeepaleis, en reden naar ons hotel Terminus, dat met zijn naam, die van „einde” sprak en van „eindigen”, ons niet bijzonder aantrekkelijk scheen. Wij stegen in de hotellift, al hooger en hooger, en hieraan scheen geen „einde” te zullen komen! Toen werden wij een kamer binnengeleid; om de duisternis die er heerschte veronderstelden we, dat ze op een binnenplaats moest uitzien. Doch triumfantelijk wierp de „femme de chambre” de luiken open, en nooit, nooit zal ik vergeten den ontzaggelijken aanblik van de blauwe, zonoverstraalde haven, de Moorsche gebouwen aan de kaden, de hoge bergen in de verte, die de woestijn voor onze oogen verborgen! De sterrenachten hier op dit balcon, dat uitstak boven een nieuwe, onbekende wereld, wat waren zij ontzaglijk grootsch! Er zijn werkelijk momenten in het leven, die als gouden vlammen langs den donkeren weg blijven branden, die nimmer kunnen dooven, en altijd weer hun betooverend schijnsel werpen lang daarna. Een van die momenten was het gezicht op de haven vanaf die ontzaglijke hoogte, en den eersten nacht, gezeten op het balcon, onder de sterren, in de verte de bergen..... ☞ Overal is hier onzichtbaar de woestijn, die met een vreemde, boeiende kracht alles in haren ban schijnt te hebben gesleurd, zoodat er in allen en alles een toon en een tint is van de woestijn.... In den eenzamen roep van den vruchtenverkooper klaagt het op de hoeken der straten, het schroeit in de bronzen lichamen der bedelaars, die in droomerige groepen in de kleurige haveloosheid hunner gewaden, tegen de muren der moskeeën leunen.... Het kwijnt in de fluweelig donkere oogen der vrouwen boven de verborgenheid hunner ijle sluiers, het is in de langzame gebaren der prinselijke kinderen, die hun handjes houden onder den zilveren straal der fonteynen.... Overal de woestijn en nog sterker, nog onontkoombaar trekt deze aan als de zee; ik voel, dat, wanneer men voor haar gouden overmacht zal staan, men niet meer weten moet van dood en leven, alleen maar het verlangen om te vergaan in dat groote, ontzettende, eeuwige..... ☞ Den volgenden morgen maakten wij onzen eersten tocht door de Kashba. We werden binnen geleid in Duizend en één Nacht.... Elk van deze Kashba-huizen, met zijn oude, scheef gezakte houten poort, en de groote koperen hengsels en sloten, met de geluk aanbrengende hand geschilderd op zijn muren, kon Aladdins wonderlamp omsluiten. De straatjes, soms in loodrechte trappen naar beneden zakkend, waar ezeldrijvers in kleurige vodden met ongeduldig schitterende oogen hun onwillige dieren naar boven dwingen.... En daar bewegen zij zich, soms langzaam,

soms met een vloed van woorden en gebaren, de trotsche Arabieren met hun donkere baarden, den mantel achteloos om de koninklijke schouders geworpen.... Hun schrijden is rhythmisch, als het gaan van kameelen door de woestijn.... Zij toeven in vlammend gekleurde groepen op de markt-plaats, te midden van geel-roode tomaten in helgroene kisten, paarse, overrijpe pruimen, en diep blauwe druiven.... Zij zitten, de beenen gekruist in hun geheel open winkels, waar de geel en rood zijden kleeden, of de fantastische zijden buisjes der Ouled-Nails (dansmeisjes) achter hen hangen, décor, dat hun machtige koppen met de fanatisch flikkerende oogen, nog scherper doet uitkomen. Daar staan de Arabische prostituées met de geheel beschilderde gezichtjes als fijne, zeer kostbare beeldjes, te midden hunner bleu-fané geverfde woningen.... Elders zit een, zijn lichaam zacht heen en weer deinende Koran-lezer, vreemd te zingen van de eeuwigheid en de wijsheid van Mohammed, den Koran in de eerbiedige handen.... ☞ Daar zijn de schamele moskeeën met het verrafeld zijden praalbed van den Marabout, den Mohammedaanschen heilige.... Of in een andere straat treden wij een Arabische school binnen.... De leerlingen zitten, de beenen gekruist, om den ons complaisant groetenden leeraar; de kinderen genieten zichtbaar van de afleiding welke de vreemdelingen even brengen.... Dan weer treden we een weefschool in waar op de weefgetouwen de fijne, smaakvolle tapijten in wording, gespannen zijn; Arabische kinderen vlechten ongelooflijk vlug de draden dooreen. ☞ Nergens zag ik ooit met hun edele, voorname gebaren en hun fiere, donkere kopjes. Heur haren met kleurige wol omvlochten, zitten de kleine meisjes overal, en weven de draden als godenkinderen, die het lot der menschen spinnen.... Aan het einde der levend geworden teekening van Toorop scheen. Gebannen „Ruth” kwam mij op de lippen. Zij was niet mooi, ook niet zoo heel jong meer, maar al wat er aan mysterie van onzichtbare schoonheid en zuiverheid in een vrouw kan zijn, cultwitten mantel, een hooggespannen witte doek kronend het bleeke, nobele hoofd, zat zij daar onbewegelijk, de donkere oogen starend naar een wonder, dat heel ver, voor haar alleen zichtbaar, te gebeuren scheen. De hemelsche gespannen-dit hebben. Bij de poort der weefschool schreed een blinde bedelaar voorbij, met den hoogen staf voor zich uittastend,

AN ALGIERS.

het hoofd koninklijk en trotsch. De linnen burnous drapeerde zich om hem heen als een koningsgewaad. King Lear, verstooten, verlaten, maar om zich de pracht van zijn groot gedragen lijden. . . . 's Avonds dwaalden wij door Algiers; het Algiers namenlijk van de Rue de Lyre, niet door de Kashba, want dit is voor vrouwen na zonsondergang ondoenlijk, zelfs niet met een escorte. In de aan de straat geheel open Arabische winkeltjes, treft altijd weer de imposante verschijning van den getulbanden Arabier achter de toonbank. Wij zochten verschillende Arabische parfums uit, die door hun gemis aan alcohol, wat men in Europa steeds er aan toevoegt, een werkelijke bloemen-geur behouden. O, die parfums, hoe ademt men door hen den geest van het Oosten in! Bij „Jasminia” doemen de verre Arabische dorpen op, waar de vrouwen en de Ouled-Nails (dansmeisjes, die haar bruidschat beleggen in kostbare colliers en armbanden), aan lange draden de bloesems der „Jasminia,” afgewisseld door enkele roosjes, aaneenrijgen en om haar middel winden. . . . Zoo wachten zij den geliefde, die op een der snelle Arabische paardjes met wapperende burnous „auf Flüglén des Gesanges” tot hen zal komen in den grooten sterrennacht. . . . Of „Ambre,” dat herinnert aan het Paleis van den Sultan, waar op de rustbanken met de geparfumeerde zijden kussens en de kostbare Perzische tapijten, de harem-vrouwen haar uren verdroomden in de zwoel heete vrouwenvertrekken, terwijl de amber-doorgeurde stilte slechts gebroken wordt door het geritsel der „bracelets kabyles. . . .” Een der jonge Arabieren in een parfumeriewinkeltje was een zeer markante verschijning, zijn gelaat droeg het stempel van een groote goedheid; hij scheen een mensch, dat alleen behagen vindt in het aanschouwen van mooie, zuivere dingen. . . . Hij overdekte ons letterlijk met alle soorten van geuren, Jasminia, Roses, Ambre. . . . Een Arabische bedelaar stak onderwijl zijn hand naar ons uit, maar Ben El Hadj Saïd, zooals zijn welluidende naam is, reikte hem snel een geldstuk. Hij keek naar onze oogen of we het wel voldoende vonden, en gaf de bedelaar toen nog meer, en nog een geldstuk. . . . Daarna vroeg hij ons in 't Fransch, met Arabische woorden vermengd, die de taal zeer welluidend maar moeilijk verstaanbaar maken, of we bij hem eens een echte Arabische avondthee wilden gebruiken. Wij stemden natuurlijk gaarne toe, en vlug klapte hij zijn toonbank op, haalde twee stoelen, en een klein tafeltje, spreidde er zijn mooiste gele kleedje over uit, en zette er toen de allerbekoorlijkste kleine roze glaasjes op neer, die ik ooit gezien heb. . . . Daarna deelde hij zijn bevelen uit. . . . Een stokoude Arabier met een gelaat waarop

de zon en de woestijn hun hieroglyphen hadden gegrift, naderde met een grooten, sierlijk gedreven koperen ketel en een spirituslicht, zoo wild flakkerend en laaiend, dat iedere Hollandsche huisvrouw haar geheele woning in den geest reeds in vlammen zou hebben zien opgaan! En toen gebeurde er iets wonderlijks. Van heinde en ver kwamen zij aan, de Arabieren, sommigen vurig sprekend met vlugge, sterke gebaren, anderen waardig met hun staf, en hun blauwen gepluimden waaier sierlijk hanteerend, weer anderen somber, de vurige oogen ten deele verborgen onder de neergeslagen oogleden, maar allen schoon, groot, koninklijk. . . . Zij schaarden zich om ons heen. . . . Ben El Hadj Saïd nam de groene, geurige thee uit een doos vol kleurige, decoratieve Arabische letters, en wierp er een soort thym-kruid bij. Het water zong een wild, fantastisch woestijn-lied. . . . In een kleinen trekpot schonk met machtig gebaar, als zegende hij een nedergeknielde volksmenigte, Ben El Hadj Saïd het water op de thee, en vulde de minutieuse glaasjes. De eerste teug smaakte kostelijk, en ik werd werkelijk enthousiast, wat Ben El Hadj Saïd blijkbaar bijzonder genoeg deed, want hij wilde dadelijk bijschenken. Naast mij zette zich een Arabier, het donker gebaarde gezicht bleek en verkwijnd, de oogen zwaar van een wanhopige melancholie en heimwee. . . . Hij vertelde mij, hoe hij het in Algiers niet meer kon uithouden; den Koran las hij iederen dag, maar niets en niets meer vond hij er in, niets kon hem meer troosten of bevredigen. . . . „Of hij niet mede naar Holland kon met ons, ver, ver weg van hier.” Ik voelde, hoe hij een van die smartelijk begenadigde wezens was, die heel veel lijden door een vreemd heimwee, die nergens op de wereld hun thuis mogen herkennen, en gedoemd zijn rond te waren. . . . Over ons slecht klimaat sprak ik, over de dorre Europeesche manier van leven. . . . Hoe het daar ver beter schijnt te zijn dan in Algiers, en dat hij zich zelve slechts ontvluchten wilde, hoe hij ook daar den vrede niet vinden zou. . . . Maar hij bleef maar staren, met den wanhopigen blik van iemand, die hulpeloos is en doodelijk gewond. Ik moest me, om de melancholie te verdrijven die ook mij begon te omvatten, even koesteren aan de stralende goedheid van Ben El Hadj Saïd. — We namen afscheid van al de gasten van Ben El Hadj Saïd en van hem zelve, als kenden we hem reeds jaren. Wanneer we ooit terug kwamen verzekerde hij ons, zou hij ons alle omstreken laten zien, zelfs met ons mee naar het zuiden gaan, ver de woestijn in. Weer iets moois en goeds dat we achterlieten, weer een gouden vlam langs den donkeren weg van den komenden winter, die een helder schijnsel zou werpen nog langen, langen tijd

daarna... ☞ Den laatsten dag in Algiers reden we naar Les Gorges de la Chiffa, langs hooge, met vreemdsoortig struikgewas begroeide rotsen, waar watervallen langzaam naar beneden sijpelen; over bruggen, waaronder de rivieren geheel verdroogd zijn. Langs luisterrijke citroen- en sinaas-appeltuinen, velden waarop de oogst door kleurig gekleede Algerijnen werd verzorgd. De Sirocco woei, en een zoo verschroeiende hitte kleeftde brandend zwaar op ons, dat we de auto moesten sluiten, want we konden bijna niet meer ademen. We voelden dat we de woestijn naderden. De zon verpletterde als 't ware zonder erbarming, mensch en dier. Alles boog zich onder het stof, een grijzig waas liet de palmen als gestorven schijnen... ☞ Les Gorges de la Chiffa is een idyllische plek, met het ruischen der rivier in de verte, den tropischen plantengroei. De apen komen van uit de wouden, sommigen hun jong met de groote eigenwijze ooren op den rug dragend. Zij zijn zoo tam, dat ze telkens probeerden ons aan te raken met hun brutale, naakte handjes; ze maakten dwaze capriolen vlak voor onze voeten en amuseerden zich uitstekend, blijkbaar ten koste van ons, de andere apensoort! ☞ Wij genoten diep van den koelen terugtocht naar Algiers, rijdend langs de donker blauwe zee, de luchtige blanke woningen en witte poorten, terwijl de koele zeebries de hitte verdreef; en voortdurend feestten onze oogen aan de tuinen met hun kostelijken schat van bloemen. We snorden door dorpen met pleinen, gloeiend gestoofd door de zon, en lage, zon-geblakerde huizen, hier en daar een kleine, geel gebrande Moskee. Overall rijzen ze in de dorpen op de pleintjes, de gedenktekenen van overwinningen der Franschen, of voor de gevallen Fransche soldaten. Het moet een voortdurende vernedering zijn voor dit trotsche, koninklijke volk, er aan te worden herinnerd, iederen dag en ieder uur, in knechtschap te leven! ☞ Wij zouden den volgenden morgen vertrekken uit deze tooverstad, en den laatsten avond wilden we dus afscheid nemen, maar zooals we ons stellig voornamen, niet voor lang... Het volgend jaar moesten we terugkeeren, het kon niet anders. ☞ Ik wil Algiers in mijn herinnering behouden, als op dien laatsten avond... Aan een der nauwe, duistere brugvormig overdekte trappen, die naar de Kashba voeren, stond een heel jonge Arabier... Zijn oogen schitterend in het vage licht der lantaarn, zijn mond glimlachend, zoodat de groote witte tanden zichtbaar waren, de burnous achteloos teruggeslagen langs den sterken, als brons glanzenden hals... Aan stokken droeg hij de vederlichte bloesems der „Jasminia”, geregen aan lange, soepele draden, met den zachten gloed van rose roosjes er doorheen... Zij wuifden om hem bij iedere schrede, zij trilden langs zijn schouders en om zijn gebronsde handen.... Hij stond in dit geurige priëel als een glimlachende, zegevierende jonge God... En al maar weer hoor ik zijn melodiusen roep van „Jasminia”, zooals het dezen laatsten avond klagend, eentonig uit de verte klonk, een donkere kreet uit de eindeloosheid der woestijnen... MIEK JANSSEN.

Bloemen van den voorzomer.

II

WIE de Rhabarber slechts kent van de dikke bruinroode bladstelen, die op de groentenwagens hun lot afwachten in de brandende zomerzon, zal zich moeilijk kunnen indenken dat de Rheum, want zoo luidt zijn Latijnschen naam, een van onze mooiste moestuinplanten is, die zelfs in een bloemtuin lang geen slecht

figuur maakt. De plant wordt reeds sinds onheugelijke tijden gecultiveerd om haar sappige zure bladstelen. Vroeger werd haar culinaire waarde even goed ingezien als thans, maar, haar culinaire waarde even goed ingezien als thans, maar, zooals het met vele kruiden ging, schreef men ook aan de rhabarber verscheidene geneeskrachtige eigenschappen toe. Zoo kunnen we lezen in het „Woordenboek of Algemeene Verhandeling der Enkele Droogerijen” van Nicolaes Lemery, dat in 1743 bij Jan Daniel Beman te Rotterdam verscheen: „Rhabarbarum is een dikke sponsachtige gele wortel, die aldroog tot ons word overgebracht uit Persië en China, alwaar hij groeit. Hij brengt voort, in de aerde gelegte zijnde, een gewas, genaemt Rhabarbarum. Uit zijn wortel komen voort zeer groote, ruime, breede, bijnaer ronde, dikke bladers van eene donker-groene kleur, die zuur en niet onaengenaem van smaak, aen zeer lange stelen van een duim dikte gehecht, en zwartachtig zijn; tusschen deze spruit een steel uit lager dan die van de tamme Patich, maer dik en sterk, voorzien met bladeren, welke dezelve gedaente als de onderste hebben,

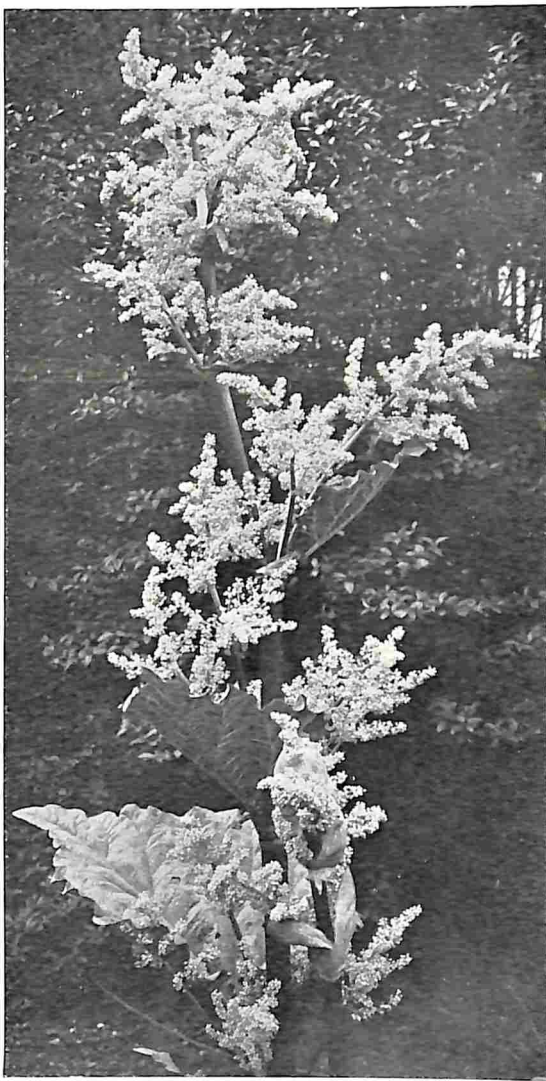

Foto Afer.

BLOEMEN VAN DEN VOORZOMER.
RHABARBER, RHEUM RHAPONTICUM.

maar veel kleiner zijn, dragende op zijnen top kleine witte klokwijze bloemen gemeenlijk in zes punten gesneden.” Iets verder wordt van den wortel gezegd: „De Rhabarberwortel heeft twee soorten van zelfstandigheden; eene zouten olie-achtige, die buikzuiverende is en eene aerdachtige, die t' zamentrekkende is. Ze is goed om de maeg te zuiveren en te versterken, de etenslust te verwekken, de wormen te doden, zij purgeert zachtelijk de galachtige vochten al't zamentrekkende. ☞ Dees wortel heeft zijn naam verkregen van Rha, eene rivier in Moscovië, nu genaemt Wolga, en van Barbarum, als of men zeide, wortel, welken de Barbaren of wilden omtrent de rivier Rha voortkweken. Of Rha, dat wortel beteekent, heeft eertijds zijn naam aen de rivier gegeven, omdat hij in meenigte aen hare kanten groeit. Men heeft de Rhabarber Rhabarbarum genaemt, dat is te zeggen, wortel bij uitnemendheit, dien de Barbaren of Wilden zeer hoog achteten.” — Hieruit blijkt, dat vroeger niet de bladstelen, maar de wortels als voedsel en geneesmiddel toepassing vonden. ☞ Het is best mogelijk, dat vele rhabarberkwekers de bloemen van deze plant niet kennen. Om sappige zware bladstelen te krijgen, moet er namelijk zorgvuldig voor gewaakt worden, dat de planten niet bloeien, omdat de bloemen veel te veel voedsel aan de bladeren onttrekken. Het vermenigvuldigen geschiedt dan ook in de meeste gevallen door „scheuren,” ofschoon natuurlijk ook uit het zaad nieuwe planten kunnen worden gekweekt. ☞ De rhabarber van onze afbeelding is Rheum Rhaponticum, een sierplant uit Thibet, die tot dezelfde familie behoort als de boekweit en de zuring, n.m. de Polygonaceëen of Veelknooping. Deze plantengroep heet zoo, omdat de stengels meestal voorzien zijn van zeer duidelijke knopen en leden. ☞ Een andere veel gekweekte plant in de moestuinen is de aardbei „Fragaria.” Er bestaan een aantal soorten, die in hun habitus vrij sterk verschillen. In de eerste plaats de tuinaardbei, die, al is het zelden, ook in het wild kan worden gevonden. De bladeren van deze soort zijn kort gesteeld en de stelen zijn bedekt met afstaande haren. De bloemen zijn onvolledig tweehuizig, d. w. z. we vinden en met alleen stampers. Bij de Boschaardbei, *Fragaria vesca*, ook al een gekweekte soort die in ons land eveneens in het wild gevonden wordt, zijn de bloemen altijd tweeslachtig, hebben dus meeldraden en stampers. De twee genoemde soorten bezitten vrij kleine bloemen, in tegenstelling met de Ananasaardbei van onze afbeelding, *Fragaria grandiflora* en de Scharlakenaardbei, *Fragaria virginiana*. ☞ Wanneer we spreken van aardbeivruchten geven we de sappige roode

FRAGARIA GRANDIFLORA.
ANANASAARDBEI.

lichaampjes eigenlijk een naam, die ze niet verdienen. Immers, wat verstaan we onder een vrucht? Een vrucht is alles wat ontstaat uit een *vruchtbeginsel*. En een vruchtbeginsel is het onderste gedeelte van de stamper, waarin zich de *zaadknoppen* bevinden, die uit zullen groeien tot zaden. Wanneer we nu een aardbeibloem nauwkeurig bekijken, blijkt de bloemsteel aan den bovenkant te zijn opgezwollen. Bovenop dit verdikte gedeelte staan de kelkbladen, de kroonbladen, de meeldraden en de stampers. Van de laatste is het aantal zeer groot en aangezien elke stamper aan de onderzijde een vruchtbeginsel bezit, zullen zich in elke bloem verscheidene vruchten ontwikkelen. In elk vruchtbeginsel van *Fragaria* zat één zaadknop, dus in elke vrucht ontwikkelt zich hoogstens één pit of zaad. Nu is de bouw van de aardbei ons duidelijk: na de bestuiving groeit de bloembodem uit tot de roode vleezige massa, die wij aardbeien noemen en de eigenlijke vruchten zijn de gele pitjes, die elk één zaadje bevatten. ☒ Het aantal variëteiten van de aardbei is zeer groot. Over het algemeen bloeien ze slechts éénmaal per jaar, maar er bestaan ook soorten, die gedurende den heelen zomer „dragen,” de z.g. maanbloeiërs. De vruchten zijn dan echter over het algemeen veel kleiner van stuk. Een van deze soorten is de Saint Antoine de Padoue, die vaak zelfs nog in November oogstbare vruchten geeft. ☒ De aardbeien behooren tot de familie der Rosaceeën of roosachtigen die heel wat sier- en voedingsgewassen onder hare leden telt. Worden rhabarber en aardbei bijna uitsluitend in den moestuin gekweekt, de *Weigelia* van onze derde afbeelding is door en door een sierplant. Er zijn in Mei en Juni slechts weinig struiken die zóó overdadig met bloemen beladen kunnen zijn als de *Diervillea*, zooals deze plant officieel heet. Het is dan ook wel te begrijpen, dat de *Weigelia* in slechts weinig tuinen en parken ontbreekt. De trechtvormige bloemkronen zijn zeer verschillend van kleur, bij de Koreaansche *weigelia* meestal wit, bij de rozeroode *weigelia* (de soort van de afbeelding) rose of wit, terwijl de bloesem van de Japansche *weigelia* een prachtige karmijnroode kleur bezit. Ofschoon men dit op het eerste gezicht niet zal willen gelooven, is de *Weigelia* familie van een andere heel bekende sierplant, de kamperfoelie. Ze behooren namelijk met de vlier en de sneeuwbal tot de Caprifoliaceeën of kamperfoelieachtigen.

(Wordt vervolgd).

A.F.E.R.

Nog iets over heksengeloof.

IN het nummer van 4 Juli trof mij in het artikel „Iets over heksengeloof” de reis van den Zaandammer schipper. Een dergelijk verhaal komt ook voor in het werk van Waling Dijkstra „Uit Friesland's Volksleven”, verschenen in 1895 bij A. Bruis te Leeuwarden. Hier is het een Hindelooper schipper die een dergelijk avontuur beleefde. Ik laat hier het verhaal volgen zooals ik het in genoemd werk vond opgeteekend. ☒ Het is veel langer dan honderd jaren geleden, toen de knechts van het beurtschip van Hindeloopen op Amsterdam, opmerkten, dat als het schip te Hindeloopen aan wal lag, des morgens de touwen geheel verkeerd waren vastgemaakt, namelijk met een oudewijvenknoop, ook „knoffelknoop” genaamd, die — geheel in tegenstelling met den echten „schippersknoop” — van zelf los gaat wanneer men aan het touw trekt. Ook de schipper zag dit en vroeg wie van hen het zoo slordig had gedaan, dat het wel het werk van een oud wijf scheen te zijn. De knechts verzekerden dat zij des avonds de touwen vast maakten zoo 't behoort, hoe dit 's morgens veranderd kon zijn wisten zij niet. Maar de groote knecht dacht er het zijne van. Hij was gewoon als het schip aan den wal lag in zijn woning te slapen, doch besloot nu, om zoo mogelijk achter het geheim te komen, een nacht in het schip door te brengen. Hij ging des avonds om negen uur aan boord in de kooi liggen, maar zorgde ervoor, niet in slaap te vallen. ☒ Drie uren ongeveer had hij zoo doorgebracht, toen het hem voorkwam, dat de touwen werden losgemaakt en de zeilen geheschen. Dit was nu toch iets wat hij niet verwacht had en voor geen geld ter wereld zoude hij het op dat oogenblik gewaagd hebben de kooi te verlaten. Het duurde niet lang of het schip scheen in vliegende vaart de baren te klieven, zoodat alles schudde en kraakte. De schippersknecht dacht: wat zal ik nu moeten beleven, dat mag de drommel weten, maar ik kom zoo niet op het dek. Dit duurde naar zijne berekening niet veel langer dan een half uur, toen werd alles stil. Het drukke geloop en gewerk, dat hij gedurende dien tijd op het schip vernomen had, hield plotseling op, weldra hoorde hij niet het minste geritsel meer, het schip lag stil. Toen hij een weinig van zijn ontsteltenis bekomen was, begreep hij toch

WEIGELIA DIERVILLEA ROSEA.

er meer van te moeten weten. Hij was voorzichtigheidshalve gekleed in de kooi gaan liggen en sloop nu op de kousen naar het luik, nauwkeurig luisterend of hij ook eenig gespuis hoorde, maar 't was doodstil. ☞ Hoewel nog ietwat beschroomd, waagde hij 't luik zoover te verschuiven, dat hij zijn hoofd er door kon steken en naar buiten zien. Het eerste waar hij zich over verbaasde was, dat het helder licht was als bij dag. Hierdoor zag hij dat het schip aan den wal lag in eene hem geheel vreemde landouw. In zijne nabijheid zag hij boomen van eene soort, die hij niet kende, prachtig groenend en beladen met goudgele appelen. Hij begreep volstrekt niet in welken hoek der wereld hij terecht was gekomen, en konde bezwaarlijk gelooven, dat hetgeen zijne oogen daar zagen werkelijkheid was. Maar nergens, waarheen hij ook rondkeek, ontdekte hij een menscheijk wezen. Eindelijk greep hij moed, en beproefde aan wal te komen, dit gelukte zeer goed. Haastig begaf hij zich naar den naastbijstaanden boom en schudde aan een der takken, die daarop terstond eenige der fraaie appelen liet vallen. In allerijl bergde onze zeeman deze in zijne zakken en spoedde zich toen naar het schip terug. Na het luik zorgvuldig te hebben gesloten, sloop hij weer in de kooi. ☞ Niet zeer lang had hij daar gelegen, toen hij nogmaals voetstappen op het dek vernam. De touwen werden losgemaakt, de zeilen bijgezet en het ging weer van wal. Het schip kliefde door het water, alsof de duivel zelf aan boord was. Dit was misschien ook wel het geval. Ongeveer een half uur duurde weer de reis, toen scheen men op nieuw aan wal te komen. De zeilen werden geborgen en de touwen vastgemaakt en toen dit werk was afgelopen, werd alles op het schip weer doodstil alsof er niets was gebeurd. De schippersknecht bleef echter in zijne schuilplaats tot het aanbreeken van den dag. Toen begaf hij zich naar buiten, het schip lag op zijne gewone plaats te Hindeloopen aan den wal, en alles er op was volkomen in orde, maar de touwen waaraan het gebonden lag, waren wederom verkeerd vastgemaakt. Nadat hij alles nauwkeurig had nagezien en de touwen gebonden zoo 't behoorde, begaf hij zich huiswaarts. In de nabijheid zijner woning komende, zag hij eene vrouw om den hoek van een huis verdwijnen en hij dacht: „Wie dat wel zijn mag.”

Want dat de heksen des nachts het schip gebruikten om naar een onbekend land te reizen en daar feest te vieren, dit stond nu bij hem ijzervast. ☞ De steeg voorbij komende welke de vrouw was ingeslopen, stond zij hem na te gluren. Hij wendde zich even om en zag haar aan, terwijl hij een zijner buit gemaakte oranjeappelen voor den dag haalde en haar toonde. Op dit gezicht werd de vrouw bleek als een doode en zakte ineen. Drie dagen later was zij een lijk.....

☞ Dit geval wordt ook in veel beknopter vorm verteld van een beschonken man, die op zekeren avond bij ongeluk in een aan wal liggend schip terecht kwam en er wilde slapen, maar een gelijke reis maakte als de Hindelooper schippersknecht.

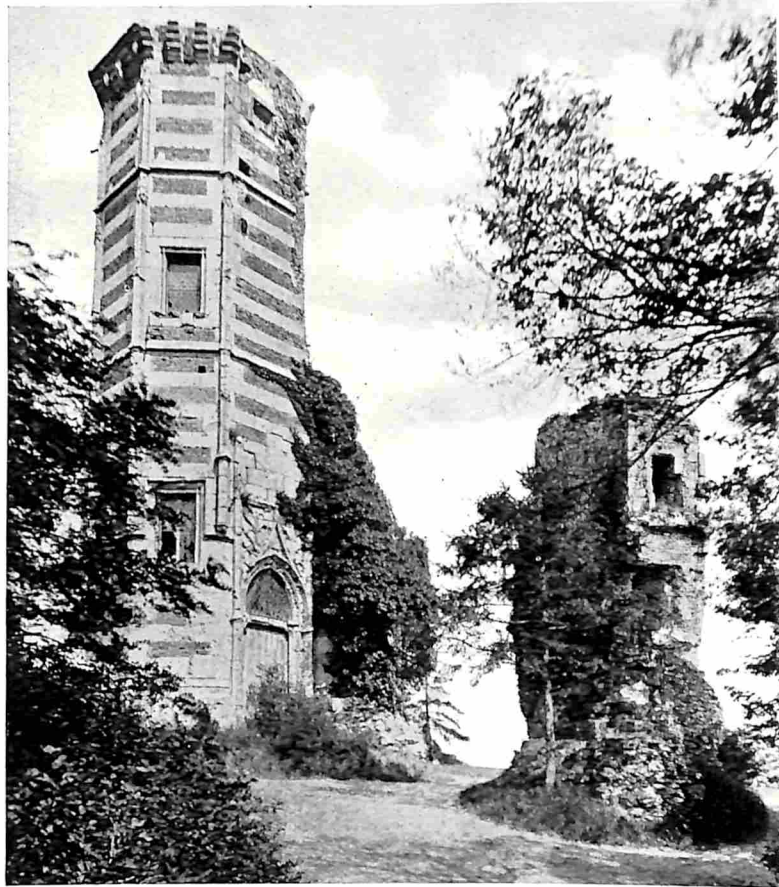
De omstreken van Parijs.

(Slot).

GIGANTEN, die zich ten strijde rusten! Zoo zag Victor Hugo de schamele overblijfsels van het kasteel, dat eens de woonplaats was van een vorstin, die niet alleen de rijkste, maar ook de schoonste der Europeesche erfdochteren was. Zoo zong de dichter:

Je vous aime, ô débris ! et surtout quand l'automne
Prolonge en vos échos sa plainte monotone.
Sous vos abris croûlants je voudrais habiter,
Vieilles tours que le temps l'une vers l'autre incline
Et qui semblent, de loin sur la haute colline,
Deux noirs géants prêts à lutter.

☞ Zoo zal 't geweest zijn ook voor Anne van Bretagne, toen ze deze torens liet voegen bij 't versterkte kasteel, eenmaal door dien wonderlijken Franschen koning Robert de Vrome gebouwd om er te leven met Bertha, de uitverkorene zijns harten. Maar de paus deed den vorst, die soms meer dan duiharten. Maar de paus deed den vorst, die soms meer dan duizend armen per dag een maaltijd deed verstrekken, die op witten Donderdag de ellendigste en rampzaligste van zijn onderdanen de voeten waschte en hun geknielid knechtsdiensten bewees, de paus deed dezen nederigsten van Gods dienaren in den ban, omdat hij deze vrouw, zijn nicht, had gehuwd. Groot was de eerbied van Robert den Vrome voor Rome, maar grooter was zijn liefde. Langen tijd weerstreefde hij den paus: de macht van den banvloek was echter te groot. Ieder vluchtte bij de nadering van den koning, slechts twee dienaren bleven bij hem om hem zijn voedsel te brengen; en ze reinigden met vuur al het vaatwerk dat hij had aangeraakt. Daartegen was zelfs Robert niet opgewassen, hij onderwierp zich aan den pauselijken wil en verstootte Bertha. Zoo eindigde de eerste idylle op het kasteel van Montfort. ☞ Is 't 'n idylle geweest, die Anne van Bretagne er heeft beleefd, Anne, die als veertienjarige bruid haar koninklijken gemaal het laatste groote leen Bretagne en Montfort (de oudste zoon van den hertog van Bretagne heette graaf van Montfort) als bruidschat meebracht? Acht jaren later, toen ze tot een schoone jonge vrouw was opgegroeid, zou ze, na den dood van Karel VIII, de vrouw worden van diens broeder Lodewijk XII, die er de vrouw, waarmee hij 22 jaar gehuwd was om verstootte. ☞ Zou de Fransche koning bestand zijn geweest tegen het samengaan van schoonheid en rijkdom, de twee machten, die de wereld beheerschen? Zeker is Anne van Bretagne een merkwaardige vrouw geweest: de herinnering aan haar leeft nog steeds voort te Montfort l'Amaury,

DE OMSTREKEN VAN PARIJS.
OVERBLIJFSELEN VAN HET KASTEEL VAN MONTFORT.

waar de kerk door haar voor een groot deel werd gebouwd, waar het curieuse kerkhof met zijn niet minder merkwaardig klooster gelijk een Italiaansch Campo Santo ook door haar werd aangelegd. ☞ Nog zijn er monumentale ruïnes van de vroegere versterkingen, onneembaar, met hun sinistere bastions, met hun gekanteelde torens, maar liefelijk is nu het stadje om te aanschouwen, tegen een heuvel gebouwd, aan den oever van een vriendelijk riviertje, midden tusschen de vruchtbare velden, overstromd met den zoeten geur der acacia's. ☞ Liefelijk als het laatste stedeke in de omstreken van Parijs, waarheen ik u wil brengen, La Roche-Guyon op den rechter oever der Seine, waar een bocht van de rivier onverwachte uitzichten opent, aan den voet van krijtrotsen. Van die heuvelen zien we neer op het grootendeels moderne kasteel der hertogen de la Rochefoucauld, een kasteel, dat geheel de allure heeft van de hoogmoedige wapenspreuk, daarbinnen op een wapenschild gegraveerd: „C'est mon plaisir.” ☞ Hoog boven op de rots beheerschte een oud kasteel, in 998 gebouwd, het dal: nog resten behalve deze versterkingen onderaardsche gangen en zalen, in de rotsen uitgegraven. ☞ En daarlangs vloeit de Seine, met Maine en Oise de bevruchtende rivieren van de dalen rondom den metropolis. Een metropolis, die de cultuur van heel de wereld en van heel Frankrijk in zich

vertegenwoordigt. Maar onmisbaar is 't, om deze cultuur volkomen te kunnen doorleven, ook te kennen de landen rondom Parijs, waar achtereenvolgende beschavingen medewerkten aan den opbouw van het tegenwoordige Frankrijk, beschavingen, waarvan we de overblijfselen vinden in de kasteelen en paleizen, maar ook in de kleine huizen der steden en de aartsvaderlijke boerderijen op het platteland. En niet anders kunnen we dan ons verheugen, als we de harmonie hebben erkend tusschen het land met zijn wijde vlakten, met zijn heuvelen en dalen, met zijn oerwouden en zijn lieflijke arcadische dreven en dat wat menschenhand schiep in ridderlijke architectuur, in koninklijke pracht, in schilderkunst en beeldhouwwerk. ☞ De verfijning der Latijnen, met oeroude Germaansche kracht vereenigd, brachten een volk en een beschaving, die, hoe ook bedreigd, als autochthonen steeds en onophoudelijk zullen worden herboren. RO VAN OVEN.

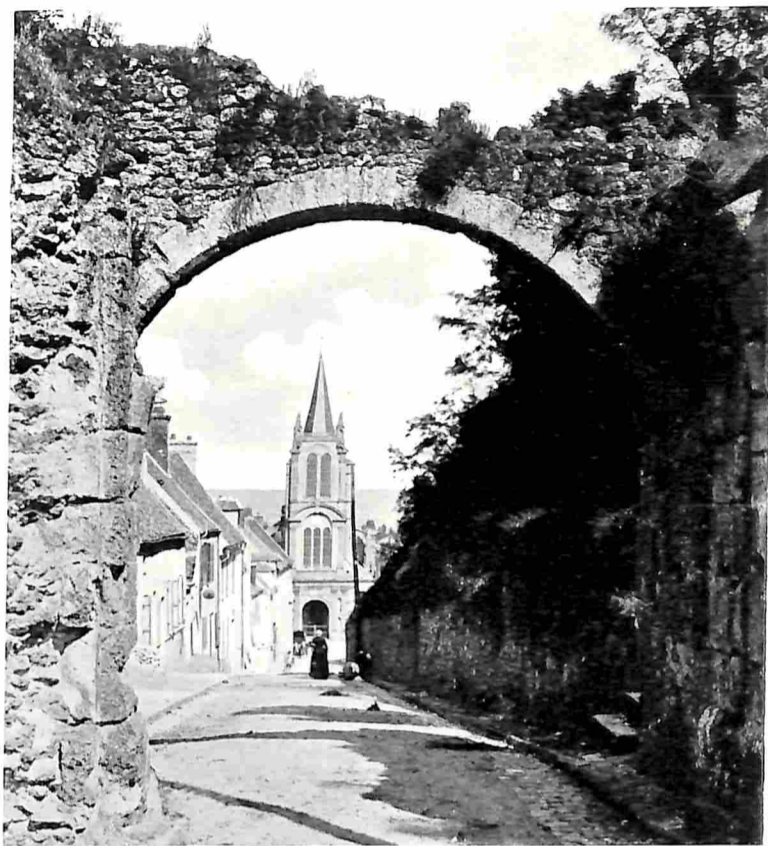
Hoe Eleonore van Frankrijk werd onthaald.

☞ We zijn tegenwoordig tamelijk matig bij onze maaltijden, wanneer we die tenminste vergelijken met wat in vroeger tijd den gasten geboden werd. 't Waren hoeveelheden, die nu de meest eetgrage Hollebollegijs niet naar binnen zou kunnen slaan. Hoor, hoe Karel V, toen zijn zuster Eleonore, koningin van Frankrijk, hem in October 1544 te Brussel bezocht, dagelijks toewees „pour sa bouche”. ☞ Behalve groenten, soepen, pasteien, salade, 128 pond rundvleesch, twee en een kwart schaap, één kalf, twee zwijnen, twee vette kapoenen, 18 hoenders, vier patrijzen, twee snippen, twee hazen, 24 kwartels of tortelduiven. ☞ Dit bagatel was uitsluitend voor haar bestemd: immers voor haar gevolg (cuisine du commun) werden iederen dag afgeleverd: 2 ossen, 18 schapen, 3 kalveren, 12 zwijnen, 60 kapoenen, 48 hoenders en duiven, 40 stuks wild van allerlei soort en daarenboven nog spek, boter, eieren, suiker, specerijen, pasteien, pens, mergpijpen, soepen enz.! Eet smakelijk!! O.

OP LEVEN EN DOOD.

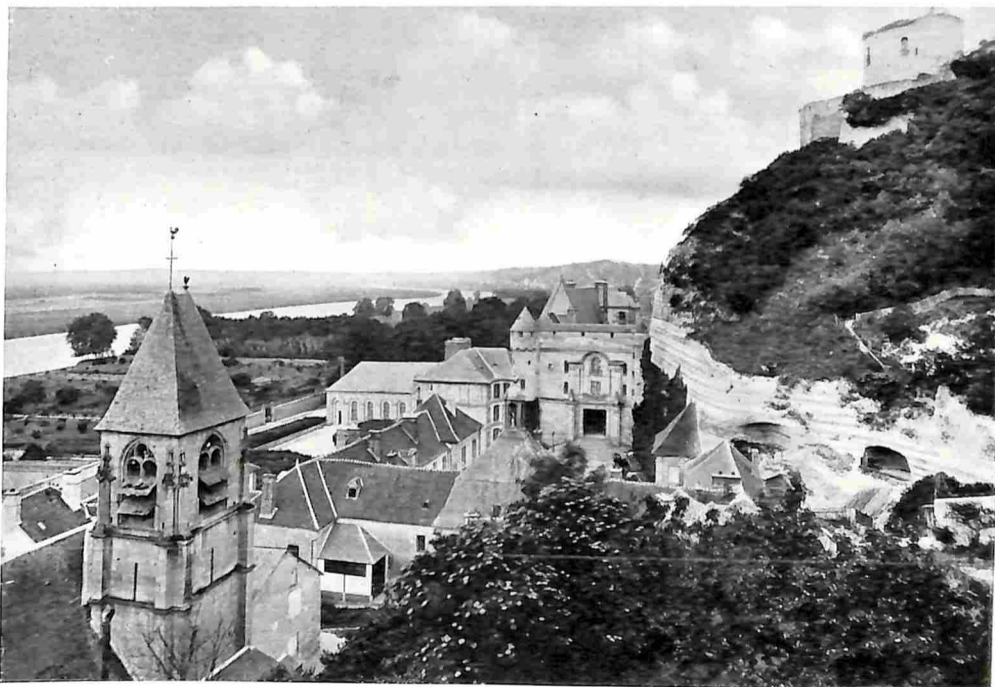
14) Naar het Engelsch door CHLS. G. D. ROBERTS.

HET was dartel spel in de verleidelijke lentelucht, alsof tijdelijk een golf van vergetelheid over hun hersenen had gespoeld en zij absoluut niet meer dachten aan de reden die ze er toe gebracht had zoo snel op hun doel af te gaan. ☞ Over het algemeen was het een zorgeloze reis, die uittocht van de voorhoede der zeehonden. Allemaal volwassen mannetjes, vechtlustig en vlug, met lichamen die in hun volle lengte van zes voet en meer, één massa van lenige, zware spieren vormden, behoefden ze weinige vijanden te vreezen, zelfs in deze gevaarlijke, zuidelijke wateren. Geen haai kon ze pakken, tenzij door hun eigen zorgeloosheid; en met hun grootere snelheid en hun opmerkelijke behendigheid in het ontwijken, was een groote mannetjes-zeehond nog wel in staat het den veel loggeren haai lastig genoeg te maken. Wat hij wel vreesde, was die bliksemsnelle, meedoogenlooze moordenaar, de zwaardvisch, die soms plotseling uit de diepte naar boven schoot. En steeds speurde hij angstig rond of hij ook die zwart-en-witte gedaante van het onontkoombare noodlot, de gevreesde orca, zag. Doch de ergste vijand der noordwaartstrekende zeehonden — die niets ontziende roovers, de stroopers, die het om de vellen te doen was — bleven hem en zijn gezellen uit den weg, omdat hun bont, ruig en met de litteekens van vele gevechten, waardeeloos was. Die schavuiten kwamen eerst later en wachtten de komst af der gladde jonge wijfjes en de zwaar-behaarde twee en drie jaar oude mannetjes — de „vrijgezellen” zooals ze door de robbenjagers worden genoemd. ☞ Maar, ofschoon geen vrijbuiters en stroopers zijn reis kwamen verstoren, kreeg de groote zeehond toch éénmaal een geweldigen schrik te pakken, nog voor hij den langen weg langs de kust van Britsch Columbia had afgelegd. In de buurt der Queen Charlotte eilanden stoomde een

DE PORTE BARDOUL TE MONTFORT.

Canadeesche regeeringskotter, klein, maar druk en fel als een terrier die op ratten jaagt, midden tusschen den troep door. De groote zeehond dook diep naar beneden, recht naar onder in de vaal-groene schemering, beangst door die zwarte massa en de snel draaiende schroef en de rest van den troep stooft in alle richtingen uiteen. Maar niet alvorens de Canadeesche kapitein den tijd had gehad zich er van te overtuigen, dat dit slechts een voorhoede van oude mannetjes was en dat hij degenen, waarop hij jacht maakte, de mannen, die op strooptocht uitgingen om robben te vangen, meer zuidelijk moest zoeken. ☞ Daarna week de groote zeehond ver naar het westen af en volgde de lange bocht van de kust van Alaska. In zijn steeds grooter wordende haast, bleef hij altijd vooraan in de voorhoede, zwom om de punt van Alaska heen, zocht zijn weg langs de Atlantische eilanden, die een verbindingsketen vormen met het andere vasteland en bereikte zoo de ondiepe wateren der Bering Zee. Tot zoover was er op zijn reis niets bizonders gebeurd, maar nu beleefde hij een avontuur, dat bijna een snel, maar oneervol einde aan zijn loopbaan maakte. ☞ In de monding van een sombere Pool-rivier, ontmoette hij een reusachtige school zalmen, die stroomop zwommen naar de broedplaatsen.

DE OMSTREKEN VAN PARIJS. LA ROCHE GUYON.

Dat was een van die zeldzame gebeurtenissen waarop men het den kalmsten zeehond niet kwalijk kan nemen, als hij er een beetje opgewonden door wordt. De heele troep werd als razend. Het was een Zalm-feest. De groote, lenige, zwarte, glinsterende lichamen schoten links en rechts door de opgepakte, als zilver glanzende school en vermoordden in een soort van waanzin vele malen meer dan ze konden verslinden, tot de trage, donkere riviermonding over groote gedeelten bleekroze plekken vertoonde. Hier en daar zag men een smallen, zwarten kop met groote snorren, door een langen, dikken geweldig sterken nek gedragen, die hoog boven het schuimende water oprees, met een vetten, wringenden zalm tusschen de kaken. Als gedreven door een geest van noodeloze moordzucht, werd de glanzende visch glad in tweeën gebeten, een mondvol verzwolgen, terwijl de bloedende resten in het water vielen. Dan schoot de uitbundige visscher weer opnieuw op prooi af. Het was een ongeluks-uur voor de zalmen. Langs den, oever van het stroompje dwaalden een aantal bedaarde ijsberen, die van tijd tot tijd zich midden tusschen de visschers begaven, hun buit uitzochten en dan aan land klommen om hen op hun dooie gemak te verorberen. ¶ Maar de groote massa der zalmen, voortgedreven door een onbluschbaar verlangen, liet zich door dit alles niet afleiden of tegenhouden, en hun aantal was zoo ontelbaar, dat de gezamenlijke aanvallen der robben en beren niet den minsten invloed op hun getalsterkte scheen te hebben. ¶ In de uitbundigheid van zijn spel met de zalmen, had de groote zeehond het ongeluk, de rust te verstoren van een vreemd uitzienend zeebewoner, die, in een blijkbaar kwade stemming, zich lui op den slijkerigen bodem lag heen en weer te rollen. Dat dier, dat een bleek lijkkleur had en dat ongeveer twaalf voet lang was, deed denken aan een vroegere *mésalliance* tusschen een eenhoorn en een dolfijn. Midden uit zijn grooten, platten snuit stak een massieve, scherp-gepunte, eigenaardig gedraaide slagrand van het hardste ivoor, die wel zes voet lang was. Zijn koude, kleine varkensoogjes keken onverschillig naar de miljarden zalmen, omdat, voor het oogenblik, zijn ontzagelijke eetlust gestild was door ontelbare zalmen. ¶ Op dit punt was het water van den zeearm niet meer dan tien of twaalf voet diep; en bij toeval sloeg de zeehond bij een van zijn woeste onderdompelingen met zijn achtervinnen op den snuit. Misschien leed de narwal op dat oogenblik aan gebrekkige spijsvertering. Zooveel is zeker, dat hij uiterst prikkelbaar was. Met plotselinge woede schoot hij omhoog. Met een half oog zag de zeehond het oprijzen van het vale lichaam, ofschoon het bijna onzichtbaar was in het troebele water. Hij wrong opzij, zich bijna orollend als een aal; maar hij was nog maar net bijtijds. De scherpe ivoren lans trof hem weliswaar niet doodelijk, maar hij boorde een roode, gapende wonde in zijn zijde, vlak achter de borstvin. ¶ Door de woestheid van zijn vaart kwam de narwal met zijn slagrand en zijn halve lichaam boven water. De zeehond, woedend om dien aanval, schoot op hem toe toen hij weer neerkwam, en beet woest naar hem ter hoogte van de varkensoogjes. Toen, vermoedelijk begrijpend dat de beschermende vetlaag van zijn aanvaller zoo dik was, dat zijn tanden hem niet konden deren, zwom hij weg en verdween hij tusschen de zalmen, terwijl de narwal zich lang liet neervallen om op het slijk zijn verstoorte digestie te beëindigen. ¶ Op een bijna windstillen ochtend, toen een bleek zonnegloed aan den

hemel stond, kwam de groote zeehond aan op het eiland van de Pribiloo groep, dat hij gedurende zijn heele reis naar het Noorden in zijn gedachten had gehad. De kust — zelfs het heele eiland — was onbeschrijfelijk kaal en somber, maar het punt waar de zeehond aan land kwam en zijn terrein in beslag nam, had zekere voordeelen welke een dier als hij wist te waardeeren. Geen halven mijl er vandaan lag nog een vlak eiland, lang en smal, dat de kracht der van de open zee aanrollende golven brak. Bovendien was hierdoor tusschen de beide eilanden een kanaal gevormd, waar altijd veel visch in zwom, terwijl het water diep was tot vlak voor de uitstekende punt van de rots waarop hij beslag gelegd had. ¶ Nauwelijks was hij geland, of al zijn mede-reizigers volgden hem over de heele lengte van de rotskust. En dadelijk werd de Poolstijte, die geruischloos was als de dood, verbroken door woest, blaffend gebrul en grommend gekrijsch door de woeste twisten der nieuw aangekomenen om een goed plaatsje. ¶ Hier richtte de groote zeehond dadelijk zijn tehuis in, met den hemel tot dak, de vier winden als huismuren en een zacht hellenden rotsbodem, dien zelfs de hevigste Poolstorm niet

kon doen schudden, tot vloer. En dadelijk bleek welk een goed plaatsje hij zich had uitgekozen. Hij had er nog geen vijf minuten bezit van genomen of hij moest er al om vechten. Een ander mannetje, nog grooter dan hijzelf, grijs om den snoet en met het witte litteeken van een oude wonde dwars over zijn kop, kwam de rots opschuifelen en viel woedend op onzen bewoner aan. Te oordeelen naar het verontwaardigde zelfvertrouwen, was hij wellicht de bewoner van het vorige jaar, die zich sterk voelde door zijn gewaande rechten. Maar op deze woeste rotsgronden bestaan geen andere rechten, dan die welke gewaarborgd worden door de kracht om ze te doen eerbiedigen. Met een gebrul hief de huisvader zijn eigenaardig los in elkaar gezet lichaam zoo ver hij kon op en kwam met ontzettende kracht op den indringer neer. ¶ De bezitter had het voordeel van positie, daar hij hooger op de helling lag. Zijn aarsvinnen, breed, kort en sterk en naar voren gericht als de achterpooten van een viervoetig dier, in plaats van achterwaarts, zoo-

Foto R. H. Herwig.

VISCHVANGST OP DE ZUIDERZEE.

als het geval is bij den zeeleeuw, verschaften hem een stevige basis voor den aanval. Bij den eersten uitval reeds gelukte het hem zijn tegenstander verscheiden hevige wonden toe te brengen en hem terug te dringen tot den rand van de rots. Maar de indringer was groot en sterk en wist zijn positie te verdedigen. Op die plek duurde het gevecht gedurende eenige minuten met twijfelachtig resultaat. De strijders waren tegen elkaar opgewassen en al vechtend bijzijnde toeschouwers hun belangstelling toonden door mee te schreeuwen. Hun forsche nekken glinsterden in de laagstaande zonnestrallen als zij ze heen en weer bogen. Hun koppen bewogen ze zoo snel, dat het bijna onmogelijk was hun bewegingen met het oog te volgen en ze haptten naar elkaars kelen en weerden de doodelijke beten af met wijd geopende kaken. Ten slotte begon de vurige energie, die den grondeigenaar in staat had gesteld de eerste van den troep te zijn om te landen, het te winnen op het forscher lichaam gehad en hetzij hij op een oogenblik den moed verloor of dat hij verzwakt was door zijn wonden, zooveel is zeker dat hij werd omgeworpen en in het water gegooid.

(Wordt vervolgd).